ԺԷ.

ՇՈՒՏ ԱՍԵԼՈՒԿՆԵՐ.*)

I.

Ալաշկերտի շուտ ասելուկներէն.

Գմշու կօտոտ իմ հօր կուղձ, իմ հօր կղձէն իմ մօր կուղձ. իմ մօր կղձով ջուր խմիմ:

Էրթամ, յիգամ, պագիմ ըռէսի սրահի սև սան ճակատ (4 անգամ:

Թամքի դանակ, Թեփի փեթկի գլխուն առ

խաջրկած խատրջու տուն:

Ճանճ նստէ սալի վրէն արծաթ կը տաշայ, միրաքի արծաթատաշ ճանճ. պոչը չալ, բաշ, ճակատատաշ ճանճ: (3 անգամ)

Մուկ թալիմ, ձուկ ուտիմ, ձուկ թալիմ, ձուկ ուտիմ:

Ուլ յէլաւ ուռի ծառն ու վեր, ուլ ուր պոչով ուռ օլլեց, ուռ առ օլոր, ուռ առ օլոր:

—Ջուխտ մի չարուխ դրեր իմ ջուր. Թրջա Թըղ Թրջի. չԹրջա Թըղ չԹրչի.

Պապէն մեռաւ ձիթի տկի տիլը կրելով.

Պուչա, չալ պոչ, բաշ տափ ճակատ աջառ:

---

*) Շուտ ասելուկին Մշեցիք «շուշուկ» կասեն. Օշականցիք «չալանկ-ասել» Վաղարշապատցիք «ծլատ ասել», Վանեցիք «շուտ ասելուկ», Ալաշկերտ, Կարին ևլն «Վռազ ասել»:

Շուտ ասելուկները քանի տեսակի կը բաժանուին. ա. Արարագ—արագ ասել. բ. դժուարահնչիւն բառերէ կազմուած. գ. Անբարոյական, բառերու նմանող բառերէ կազմուած, որ ասողին սխալեցնեն.

2.

Վանեցոց շուտ ասելուկներէն.

Թեղի թիակ, թըրփ փեթակ։

Ջորս խատ չոր ծիրնի չիր, տարայ թաթխեցի Ծօրովնից ջոջ ձոր, բերեցի։

Քեռի, էլ մռ. էրէյուան էն քռէյլաւոր ալըրէն։

Քեռի, էլ առ., էն Քըռնըլա Լօռ. ալըրից։

Մեր իգին կայ տաս տանձի ծառ. տասը տանձի ծառի ծէրի վրէն տասը ծանտր տանձ։

Ձեր իգին կայ տաս տանձի ծառ, տասը տանձի ծառի ծէրի վերէն տաս ծանտր տանձ։

Ձուկ թալեմ, ձուկ ուտեմ, մուկ թալեմ ձուկ ուտեմ։

Օվանէսի գլեօխն ի տազ, գլեօխ դրէ փաս:

3.

Տրապիզոնի գիւղացոց.

Թռաւ—թռաւ մուկ թռաւ. մուկը խռչիմ, ձուկ ուտիմ.
Ձուկը թռչիմ, ձուկ ուտիմ։ (կրկնելու է վեց անգամ։
Մումի տակը, մումի օթան, մումի ծէրը:
Ձուկը նետիմ, քերմ՛չը ուտիմ, քիրիչը նետիմ, ձուկը ուտիմ։

4.

Դերջանի շուտ ասելուկներէն.

Տանիքի մը վրայ խաղխ փռուած՝
Տանիքի մը վրայ մաղ փռուած
Տանիքի մը վրայ ցախ փռուած
Խախը կլլեցի,
Մաղը գրգնեցի,
Ցախը նետեցի։
Ցախ ու խռիւ հաւաքեցի, մօրս տանիք փռեցի։

5.

Մշոյ շուտ ասելուկներէն.

Լուսնկլին քեռլին մեռաւ տլի կրելով.

Լուսնկլին ջուխս մը չարուխ դրեր եմ ջուր, թուշա, թըղ թուշի, չի թուշաւ, թըղ խըյամաքին թուշի։

Խաչըկաթ խաբրճու տուն.

Շուն չան եառ, չուն չան եառ։

Ուսսայ խոպակապ Ակոբ, իմ խոպ կապիս, թը չէ տանիմ, իտամ ուսսայ խոպակապ Ակոբ.

Ձթի տիկ, ծակ—ծակ տիկճոր.

Ձուկ ու մուկ, ձմուկ մէկ տապակ, ձուկ թալիմ, ձուկ ուտիմ, ձմուկ թալիմ ձուկ ուտիմ, մուկ թալիմ՝ ձուկ ուտիմ.

Ուլ էլաւ ուռի ծառ, ուռ, քու օլըրով տռ քու օլոր.

Պիչա չալ պոչ, բաց տափ ճակատ աչառ.

Քաքնու քերիչ մէկ տապակ, քաքը թալիմ, քերիչը ուտիմ, քերիչը թալիմ քերիչը ուտիմ.

6.

Նորդուզի շուտ ասելուկներէն.

Ջոջ ծառի տանձի չէր տալար Զօրավնեց ձոր թաթխըցէր բի-բեցէր.

Զուր ջոջ պախըըն պախըցէր քեօ խօր մօր ժամ ընով տըըցէր։

7.

Կուլապ գիւղի օռւս ասելուկնէրէն.

Բօշի բօօ էշը Թատից փոշուն (4 անգամ կրկնել արագ-արագ)։
Բօշի բօզ իշի ջուլը ծռռուեր ա (Նոյնպէս)։
Էթամ, գուռը պտըտեմ գամ սև սան ծակը պաչեմ (Նոյնպէս)։
Ձուկը Թալեմ, քերիչը ուտեմ, քերիչը Թալեմ, քերիչը ուտեմ։
Ձուկը, մուկը, քերիչը մէ տապակ՝ ձուկը, մուկը քերիչը մէ տապակ։

Մեզի կայ օխտը կարմիր պարկ՝ օխտը կարմիր պարկին կայ օխտը կարմիր պարկակալ. ձեզի էլ կա՞յ օխտը կարմիր պարկ, օխտը կարմիր պարկին օխտը կարմիր պարկակալ։

Մեր դռան կայ օխտը տանձի ծառ, վրէն կայ օխտը կարմիր, ծանտր տանձ. ձեր դռան էլ կա՞յ օխտը տանձի ծառ. վրէն օխտը կարմիր ծանտր տանձ։

Մեր տուն էրեկ ցերեկ իրեք էրեց՝ էրեկ ցերեկ էկան, էրեկ ցերեկ գնացին. ձեր տունն էլ էրեկ ցերեկ իրեք էրեց էկա՞ն ու էրեկ ցերեկ գնացին։

Մէ տաշտ պաղ ճաթ, մէ տաշտ տաք ճաթ (5 անգամ)։
Ջորին ձորին ջուլը ծռեց (3 անգամ)։
Փետե դանակ Թըրփ փէտի փետակ (4 անգամ)։
Քեռու ջորու ձախ ճուռը ծուռն ա (5 անգամ)։

8.

Լօռի.

Գդոբան կապող Ակոփ ապէ, ինձ համա մի գդոբան կապէ, ես քեզ կասեմ գդոբան Ակոփ ապէ *)։
Էրկու կողէս, էրկու Ագարակ
Բերդ, Ամրակէս, Գուլ Ագարակ։
Ուլ էլաւ ուռի ծառ, ուլ իր օռով ուռ օլրեց։

*) Սոյն ասելուկն բացի Լօռուց շատ տեղեր կասեն։

9.

Օշականի շուտ ասելուկներէն

Աշտարակցու ծիրան, Տամջլուեցիք տարան կերան,
Կալին տան, տան, չիտան, չիտան։
Ես չի՛ր ուտեմ, դո՛ւ կճիր, դու կճիր, ես չիր (5—6 անգամ)։
Էթամ, գամ, մեր հին ու սան տակը պաչեմ։
Ձու քցեմ, ձու կուլ տամ, մուկ քցիմ, ձու կուլ տամ։
Տէր Ղազարենց տանձի ծէրին, լիտր, լիտր տանձ կայ ծերին.
Ուշի Ուշական, Փարսլի Փիւրական,
Թալին, Թալիշ մաստարայ, գդալին պոչը դէս արա.
Ես ուտիմ դու բամաշայ արա։

10.

Ալիբէկլու գիւղի շուտ ասելուկներէն

Փոկակապ Ակոբ, ապի, մեր փոկը կապի, ես քեզ կանեմ փոկակապ Ակոբ։

Ծիտը ճմբան ծէրին ծտի ճտի ճիտը ծուռ։

Տէր Գէորգէնց տանձի ծառը տասը լիգր ծանր ծանր տանձ կայ ծէրին։

Ուղն էլաւ ուռի ծառը, ուռ ուլի ձեռով օլորեց։

Լուսնակ քշեր սէլ կրելը լաւ կըլնի։

Գետի այն կողմում մի աղուէս, ես չէր ուտեմ, նա փէթիր, նա փէթիր ուտի ես չիր։

11.

Բասենի օուս առնլուկներ.

Կարճ պոչ փոցխ, կարճ պոչ փոցխ (5 անգամ)։
Լիզուս սան տակը, շունը չան տակը. (2 անգամ)։
Մուկ լօրեմ, ձուկ ուտեմ, ձուկ լօրեմ, ձուկ ուտեմ. (2 անգ.)։
Ուլն էլաւ ուռի ծառը, ուլ ուռ օլըրեց։
Ջուխտմ չարոխ դըրըրէմ ջուրը Թուչի Թող Թուչի,
Չթուչի Թող չթուչի։
Գալէն մեռաւ տակ կըելով. (5—6 անգամ)։

12.

Քրդական օուս առնլուկներէն.

Կա նօկան, գա նիսկան եա չօ նամ կօ մա դեան:	Ծալրդն ու աչառ, խոտն ու յարդ քամին գնաց մօտ, յարդ գնաց, մնաց հատը։
Ծեղե մեղե Ֆռիմ բեաքըմա նալե. (3 անգան)։	Կլոր մլոր գլորայ ընկայ հոր։
Դիքյա մըն կըղի, Ալի լը կգգի:	
Հեասպ բը ճե բժին (բաճ) սխս ղըռ:	Շէկ ձի, որսուռ մազեր։